

korumak gibi önemli bir amacı daha vardır. Nitekim AET Antlaşması'nın 90/2 fıkrası, "Genel ekonomik yarara ilişkin hizmetlerin işletilmesiyle yetkilendirilmiş veya gelir üretme tekeline sahip işletmeler, bu antlaşmada yer alan kurallara özellikle rekabete ilişkin kurallara, bu kuralların kendilerine verilen özel görevlerin yerine getirilmesine hukuken veya gerçekte engel olmadığı sürece, tabi olacaktır. Ticaretin gelişmesine topluluğun çıkarlarına karşı olacak şekilde engel olunmayacaktır" hükmüyle rekabet hukukuna kısıtlamalar getirileceği öngörülmüştür. Oysa Türkiye'de 4054 sayılı Yasa'da bir istisnanın yer olmadığı "rekabet hukuku" alanında yaşanan tartışmalarda öne sürülmektedir.

Avrupa Birliği'ne üye ülkeler, rekabet hukukunda kamu yararı lehine bir takım kısıtlamalar yapılabileceğini kabul etmişken, Türkiye'de Rekabet Kurulu'nun "kamu yararı", "kamu güvenliği", "kamu hizmeti" gibi kavramları ve Anayasa'da belirlenen sosyal hukuk devleti ilkesini referans almadığını görmekteyiz. Rekabet Kurulu'nun, kendisini bu kavramlarla kısıtlamazken, verdiği kararlarda "kanunen tanınmış yetki", "bakanlık emri" ya da "KHK emri" gibi kavramlarla yetkisini sınırlama yoluna gittiğini görmekteyiz.

Aranan Kaliteli Hizmet Nerede?

Serbest mimar ve mühendisler ücretlerini serbestçe belirlemeleri durumunda, hizmet kalitesinin artacağı savı, söz konusu hizmetin niteliğini kavrayamamaktan kaynaklanmaktadır. Avrupa uygulamalarında, merkezi ve diğer kamu kuruluşlarının, mimarlık ve mühendislik örgütlerinin kendi görev alanlarına ilişkin bir müdahalesi söz konusu değildir. Avrupa'da bir yapının maliyet bedelinin yüzde 18'ine yakın kısmını mimarlık ve mühendislik hizmet bedelleri oluştururken, ülkemizde bu oran yüzde 6'nın altındadır. Eğer serbest rekabet kuralları bu ülkelerde ücretin düşmesine neden olsaydı, bu oranın yüzde 6 altında seyretmesi gerekirdi. Ülkemizde, mimarlık ve mühendislik hizmetlerinin değeri asgari ücret uygulanmasına karşın bu alanda mühendislik örgütlerinin yetkisi dışında kalan denetim ve kamu gücünün etkin kullanılmamasından dolayı çok düşüktür. Buna rağmen mühendislik hizmetlerinin ücretlerinin yüksekliğinin ülkemizin bu alandaki rekabet yeteneği üzerinde olumsuz etkilerde bulunduğu ilişkin iddiaların kalkınma planları tartışmalarına yansdığı görülmektedir.

İşte yazının başında yer verdiğimiz Danıştay 8. Dairesi'nin 1 Haziran 2017 tarihli kararı bu tartışmalara hukuki açıdan son noktayı koyacak içeriktedir. ■

MESLEKİ DENETİM ve EN AZ ÜCRET UYGULAMALARI

EMO Basın- Mesleki denetim ve en az ücretle ilgili uygulamaların hukuka uygunluğu yargı kararlarıyla da saptandı. EMO üyelerine, Danıştay 8. Dairesi'nce verilen 8 ayrı kararın aktarıldığı bir mektup gönderdi. Mektupta, mesleki denetim ve en az ücretle ilgili uygulamaların meslek ve meslektaşların yararına sonuçları dikkate alındığında, üyelerin gereken duyarlılığı göstereceklerine inanıldığı belirtildi.

Elektrik Mühendisleri Odası (EMO) Yönetim Kurulu tarafından, 23 Ocak 2018 tarihinde EMO üyelerine e-posta ile gönderilen mektupla, EMO'nun mesleki denetim uygulaması ile mesleki hizmetlerin karşılığı olan en az ücret belirlenmesine ilişkin açılmış olan davalar hakkında bilgi verildi. Mesleki denetimle ilgili olarak TMMOB Ana Yönetmeliği, TMMOB Disiplin Yönetmeliği, EMO Ana Yönetmeliği, EMO Serbest Müşavir Mühendislik Hizmetleri Yönetmeliği, EMO En Az Ücret ve Mesleki Denetim Uygulama Esasları Yönetmeliği ile diğer bazı yönetmeliklerin "mesleki denetim" ve en az ücret belirlenmesine yönelik maddelerinin iptali istemiyle çeşitli davalar açıldığı anımsatıldı.

Danıştay 8. Dairesi'nce verilen 8 ayrı kararda TMMOB ve EMO'nun mesleki denetim ve en az ücret ile ilgili düzenlemelerin değerlendirildiği kaydedilen mektupta, EMO'nun mesleki denetim uygulaması ile mesleki hizmetlerin karşılığı olan en az ücret belirlenmesinin hukuka uygunluğunun bir kez daha kapsamlı olarak teyit edildiği açıklandı. Mektupta şöyle denildi:

"Ayrıca Odamız üyelerinin mesleki denetim yaptırılmaları nedeniyle almış oldukları Onur Kurulu cezalarının iptali istemiyle açılan davalar da reddedilmekte, kararlarda EMO'nun mesleki denetimle ilgili kurallarına uyulması zorunluluğu vurgulanmaktadır. Mesleki denetim ve en az ücretlerle ilgili kuralların mesleğimizin ve meslektaşlarımızın yararına sonuçlar doğurduğu gözetildiğinde, tüm meslektaşlarımızın gerekli duyarlılığı göstereceğine inanıyoruz."

Mektupta, EMO'nun mesleki denetim ve en az ücret belirleme yetkisinin hukuka uygunluğunu bir kez daha kapsamlı olarak teyit eden Danıştay kararları şöyle özetlendi:

"Danıştay 8. Dairesi'nin EMO'nun mesleki denetim yapma yetkisiyle ilgili değerlendirmeleri şu şekildedir:

- Anayasa ve Yasa kuralları uyarınca meslek odalarının; gerek üyelerinin gerekse de soyut olarak mesleğin

onurunu ve mesleki disiplini korumak, mesleğin gelişimini sağlamak, mesleğin icrasında uyulacak ilke ve kuralları saptamak hususlarında görev ve yetki sahibi olduğu tartışmasıdır.

- Davacı tarafından, Anayasa ve yasalarda meslek birlikleri ve bağlı odalara, mesleki denetim konusunda verilmiş hiçbir yetki bulunmadığı öne sürülerek dava konusu düzenlemelerin iptali talep edilmekte ise de; meslek odalarının yukarıda yer alan yasal düzenleme uyarınca, mühendislik ve mimarlık mesleği mensuplarının, müşterek ihtiyaçlarını karşılamak, mesleki faaliyetlerini kolaylaştırmak, mesleğin genel menfaatlere uygun olarak gelişmesini sağlamak üzere meslek disiplinini ve ahlakını korumak için gerekli bir kısım ilkeler belirleyebileceği açık olmakla, TMMOB ve bağlı odaların mesleki denetim yapmasında mevzuata aykırılık bulunmamaktadır.

- Elektrik mühendisi unvan ve yetkisi ile mesleki faaliyette bulunulurken, mesleki davranış ilkelerine ve meslek etiğine uygun sürecin işletilmesi, kurumsal işleyişin ve bütünselliğin sağlanması gerekliliği nedeniyle Elektrik Mühendisleri Odası'nın, kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşu olmasından kaynaklanan mesleki faaliyetin içeriğine ilişkin olmamak koşulu ile üyeleri üzerinde mesleki denetim görev ve yetkisinin bulunduğu kuşkusuzdur.

- 6235 sayılı Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Kanununun 2. Maddesinin (b) fıkrası uyarınca, meslek odaları, meslek mensuplarının, müşterek ihtiyaçlarını karşılamak, mesleki faaliyetlerini kolaylaştırmak, mesleğin yerel menfaatlere uygun olarak gelişmesini sağlamak üzere meslek disiplinini ve ahlakını korumak için gerekli gördüğü birtakım kurallar koyabilir.

- Bu denetimin meslek mensubunun sunduğu hizmetin içeriğinin denetlenmesi yahut meslek mensubunun yeterliliğinin denetlenmesi niteliğinde olmaması, meslek mensubunca bulundurulması gerekli bazı belge ve bilgilerin bulundurulup bulundurulmadığı, meslek mensubunun Oda üyelik kaydının bulunup bulunmadığı, kısıtlılığının olup olmadığı, bürosunun tescilini yaptırıp yaptırmadığı gibi mesleki disiplini sağlamaya yönelik şekli bir denetim niteliğinde olması gerektiği...

- Bu denetim sırasında odanın hizmetin mevcut mevzuat ve standartlara uygunluğu yönünden bir denetleme yapılabileceğinde kuşku bulunmamaktadır.

- Anılan Yönetmelik maddeleri ile getirilen denetimin içerik denetimi olmayıp, şekli nitelikte bir denetim olduğu anlaşılmakta olup, iş bu Yönetmelik maddelerinde hukuka aykırılık bulunmamaktadır.

- Mesleki denetimin tanımı, kapsamı, şekli ile ilgili dava konusu düzenlemeler ile getirilen denetimin şekli nitelikte bir denetim olduğu, mesleki faaliyetin özünü zedeleyecek nitelikte faaliyetin içeriğinin denetlenmesine ilişkin olmadığı anlaşılmakta olup, Yönetmelik maddelerinde hukuka aykırılık bulunmamaktadır.

Danıştay 8. Dairesi'nin EMO'nun en az ücret belirleme yetkisiyle ilgili değerlendirmeleri ise şu şekildedir:

- Meslek mensuplarının sundukları hizmet karşılığında alacakları ücret yönünden asgari standardı belirleyen bir tarifenin düzenlenmesi ve bu tarifeye uyulmasının denetimi noktasında meslek odalarının yetki sahibi olduğu da dikkate alındığında, mesleğin belli bir standart ile meslek onuruna yakışacak asgari bir ücret karşılığı yapılmasını sağlamak amacıyla asgari ücret belirlenmesi yönünde yetki verilmesine ilişkin Yönetmelik hükmü ve asgari ücret tanımının, 6235 sayılı Yasa ve Anayasada belirtilen yetkiler uyarınca, mesleğin genel menfaatlere uygun olarak gelişmesini sağlamak, meslek mensuplarının birbirleriyle ve halk ile olan ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni hakim kılmak üzere meslek disiplinini ve ahlakını korumak için gerekli gördüğü bütün teşebbüs ve faaliyetlerde bulunmak kapsamında bir düzenleme olduğu açıktır.

- TMMOB Elektrik Mühendisleri Odası'nın üyelerinin hak ve menfaatlerini korumak, üyeler arasında rekabet yaratılarak mühendislik hizmeti sunumunda niteliğin düşmesinin önüne geçilmesini sağlamak amacıyla üyelerinin sunduğu hizmetin karşılığı olan ücretin asgari sınırlarını tespit edebileceği hususunda kuşku bulunmamaktadır.

- Meslek odasının asgari ücreti düzenleme ve denetleme yetkisi hizmetin gereği gibi ifa edilebilmesi ve kamu yararı açısından da bir zorunluluktur. Ayrıca, asgari ücret belirlenmesi, mühendisler ile hizmet sunduğu kişiler arasında, asgari ücretin altında olmamak şartıyla, serbestçe ücret belirlenmesine engel oluşturmamaktadır.

- Üyelerinin hak ve menfaatlerini korumakla yükümlü bir kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşu olan Elektrik Mühendisleri Odası'nca mühendisler arasında rekabet yaratılarak hizmet sunumunda niteliğin düşmesinin önüne geçilmesi ve üyelerinin hak ve menfaatlerinin korunması amacıyla getirilen en az ücret düzenleme ve denetleme yetkisi veren dava konusu Yönetmelik hükmünde üst hukuk normlarına ve kamu yararına aykırılık bulunmamaktadır." ■